

musí podávat i v cizích figurách svůj duševní život, jeho ráz i lom, pokud jest to pravda na př. i o Duse. Kainz nehrál však své dojmy, nýbrž tvořil, objektivisoval a rozlišoval: jeho Romeo lišil se od Hamleta, jeho Hamlet od prince hamburského, jeho princ hamburský od Rustana, jeho Rustan od Carlosa. Všem těmto figurám byl ovšem vlastní určitý společný rys: jejich náměsíčný, mechanický poměr k životu. Všichni jsou snivci a egotisté, kteří přihlížejí svému životu jako loutkové hře, všem jest vlastní jakási chladná zvědavost i k vlastnímu osudu, která, zdá se mně, vyznačuje právě nejvíc moderního člověka. Že tento moment pochopil a ztělesnil ve svých výtvorech, učinilo právě z Kainze Kainze, herce katexochén moderního, který se příkře odlišil od celé starší generace herectva nejen německého a stvořil si svůj zvláštní, jedinečný pathos a styl umělecký. Tento nervosní princ a druhý dandy knižecího stylu, tento znužený, unavený a rozčarováný, sám se sebou hraje a sebe lapající dobrodruh nervů a obraznosti byl synem učitelovým. Zemřel poměrně mladý, nedosáhnuv třiapadesáti let.

Prof. Jaroslav Goll

vzdal se předčasně svého universitního úřadu a ustoupil v soukromí, v němž věnuje se jen tvorbě vědecké a literární. Odchod prof. Golla jest těžkou ztrátou české universitě; v prof. Gollovi odchází jí nejen vzácný a dokonalý odborník, tvůrce celého tak mnohoslabného a krásného ruchu a kvasu ve svém vědeckém odvětví, vychovatel a učitel celých generací, ale i harmonická a dokonalá osobnost, krásný zjev kulturní, který zasnoubil v sobě tak jedinečně poesii a umění s vědou. Sám básník, zachoval si Goll vždycky vzácné pochopení pro umělecký rozvoj české literatury až do posledních dní a sympatií pro každou opravdovou snahu tvůrčí; mistr uměleckého slova a stylu dovedl oceniti tyto vlastnosti i na mladší generaci.

Goll byl z těch lidí v Čechách tak řídkých a vzácných, jimž nikdo nepřekážel, poněvadž ve svém rázu neměli opravdu soupeře. Nadán jsa vzácným talentem kritickým vychoval se Goll velikými cestami a soustavným studiem veškerého umění od zjevů nejstarších do projevů nejmodernějších v našem nejlepšího snad dnes znatele umění výtvarných. Dnes, kdy uchyluje se v soukromí, provází jej naše vřelá přání, a jistě ne jen naše, ale vši mladší generace umělecké, aby co nejčastěji povznesl ve sporných otázkách uměleckých svého hlasu, jistě z nekompetentnějších, kolik jich kdy bylo v Čechách slyšáno.

Sté narozeniny Máchovy,

připadající na 16. listopad, nevyvolají asi, žel, žádného trvalejšího a významnějšího činu, ani literárního, ani jiného. Pomník, který měl býti podle návrhu Myslbekova vztyčen k tomuto výročí, nestojí posud a nebude asi stát tak brzy; ačkoliv obnos, jehož socha tato žádá, není veliký, nesešel se mimo všecko nadání včas a nesejde se asi brzy. Vidím v tom znamení doby. Jde o pouhého básníka, o pouhého literáta (co na tom, že jednoho z největších, které jsme měli?) a ti nemají dnes kursu. Literát, za nímž nestojí dnes politická strana, platí velmi málo: žijeme v době třídní

politiky, hmotného organisování a spolčování — jednotlivce, byť sebevětší, byť iniciátor celé básnické doby, neplatí mnoho. To zdá se mně pravý výklad netečnosti ke sbírkám pomníkovým, a ne okolnost, že návrh Myslbekův málo odpovídá osudu i básnické osobnosti Máchově a že byl odmítnut s uměleckého hlediska některými listy; hledisko estetických odborníků a literárních nebo uměleckých gourmets nesdílí jistě širší vrstvy, o něž tu jde: jim jistě by se líbil návrh Myslbekův, kdyby se mohly o něm vyslovit.

Z literárních publikací jest možno zaznamenati jen jubilejní 25. vydání Máchova Máje, prý pěkně po vkuse bibliofilském vtištěné p. Dyrynkem, vázané p. Bradáčem, opatřené po stránce filologické p. Svobodou; píše „prý“, neboť nakladatelé neuznali za dobré poslati redakci Noviny výtisku. (Mně osobně jest velmi milé 20. vydání Máje, kriticky upravené V. Flajšhansem, v Praze 1905. Zde po prvé jest restituován původní text Máchův a celá knížka jest i formátem, typem, vnější podobou věrný otisk prvotného vydání Máchova z r. 1836, nyní navýsost vzácného; i chyby tiskové jsou ponechány, jen pravopis jest zmodernisován.)

V pátém sešitě Listů filologických, nedávno vydaném, podává p. Jan Thon diplomaticky věrný otisk Dennjku na cestě do Itálie, poznámek, které si činil Máchu na cestě do Benátek, již podnikl s přítelem Ant. Strobachem r. 1834. Rukopis Máchův jest jen snůška hesel a narážek mnohde nejasných a nebyl prý z té příčiny pojat do dvoudílného vydání jeho Spisů, pořízeného Jar. Vlčkem (u Laichtra 1906 a 1907). Pan Thon doprovodil svůj otisk poznámkami a předeslal mu úvod, v němž nazývá tento Deník „pro literárního dějepisce a psychologa nevyčerpatelnou studnicí zajímavých poznatků“ a tvrdí o něm, že „dává hluboce nahlédnouti nejen do Máchova nitra, do způsobu Máchova nazírání a tvoření, nýbrž i do ideového a citového ústrojí tehdejší doby“. To jsou, upřímně řečeno, nehorázné hyperboly. Není žádného nového rysu v povaze Máchově, ani žádné nové složky v jeho tvůrčí metodě, kterých by nám odkrýval tento Deník. Velmi těsné sousedství blouznivosti a zvláštní, až brutální střízlivosti, které charakterisuje Máchu a jež se projevuje také v těchto poznámkách, známe již z jeho dopisů. Budiž mně rozuměno: nepodceňuji tohoto otisku a poznámky, které k němu připsal p. Thon, jsou dobré a účelné, ale nesmí se dělat hned ze studánky moře a z potůčku veletok.

Sté narozeniny Máchovy (II)

Dodatečně prohlédl jsem 25. vydání Máje, o němž jsem se zmínil v prvním čísle: vyšlo nákladem a péčí Karla Dyrynka a Ludvíka Bradáče ve Volném vydání Spolku českých bibliofilů. Pověst nelhala: knížka jest rozkošný výtvarný vkusný myslí i obezřetných rukou: p. Dyrynk má dnes svou dobrou a zaslouženou pověst jako znamenitý knihlačitel a knihář p. Bradáč šťastně mu sekunduje. V knížce jest i lept Jaromíra Stretti-Zamponiho, ostatní vyzdoba jest dílem Slav. Tusara. Filologicky stojí toto vydání Máje na podkladě 20. vydání Flajšhansova; opravuje jen tiskové chyby a nepočíná každý verš velkou písmenou, jak měl původně Máchu. — Trapným zjevem jsou zato Obrazy ze života mého, které vydává jako I. svazek Krásných knih p. O. Štáfl. Pan Štáfl zaspal úplně poslední léta i jen českých snah o uměleckou výpravu knižní a podává ve svém výrobku nejbědnější ochot-